

2. Kot O. V., Fedotova Yu. V. *Methods and Techniques of Scientific Research*. Kharkiv: S. Kuznets KhNUE, 2024. 28 p.
3. Mitra S. *An Analysis of the Falsification Criterion of Karl Popper*. 2020.
4. Alvesson M., Sandberg J. *Re-imagining the research process: Beyond paradigms in management research*. *Journal of Management Studies*, 2021.
5. Rao M. S. *Peter Drucker's Principles, Philosophies, and Practices*. *Journal of Values-Based Leadership*, 2021.

Рижих Д. В., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТЕХНОЛОГІЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ДЕРЖАВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ ГЛОБАЛЬНИХ РИНКІВ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується переходом від традиційної ресурсної конкуренції до глобального протистояння у сфері високих технологій. Технологічне лідерство стало ключовим фактором національної безпеки, економічного суверенітету та визначальним важелем у перерозподілі впливу на світових ринках. У контексті глобальної турбулентності та дифузії інтелектуальних технологій (Industry 4.0, Штучний інтелект, квантові обчислення), здатність держави генерувати та впроваджувати інновації визначає її місце у новій архітектурі глобального поділу праці. Боротьба за контроль над ланцюгами доданої вартості у високотехнологічних секторах (напівпровідники, «зелена» енергетика, цифрові платформи) провокує зміну торговельних союзів та трансформацію глобальних ринків, що робить дослідження цієї теми критично важливим. Питання технологічної конкуренції та її впливу на світову економіку перебувають у центрі уваги провідних вітчизняних та іноземних вчених. Концептуальні засади інноваційного розвитку та «хвиль» технологічного прогресу закладені у працях Й. Шумпетера та М. Кондратьєва. Сучасні аспекти гео економічного суперництва та цифрової трансформації досліджували такі вчені, як Е. Райнерт (питання нерівномірного розвитку), Дж. Сакс, М. Портер (теорія конкурентних переваг). Серед українських дослідників вагомий внесок у вивчення інноваційного підприємництва та глобальної конкуренції зробили В. Геєць, А. Філіпенко, Д. Лук'яненко. Проте динамізм подій 2024-2026 рр.,

зокрема посилення технологічного протекціонізму та формування «цифрових блоків», потребує додаткового переосмислення механізмів перерозподілу ринків.

Сьогодні технологічна конкуренція вийшла за межі суто економічного суперництва корпорацій і перетворилася на інструмент державної стратегії. Основними трендами, що визначають перерозподіл глобальних ринків, є:

1. Формування технологічних екосистем та закритих клубів. США, ЄС та Китай активно впроваджують політику «технологічного суверенітету». Це проявляється у субсидуванні власного виробництва мікрочипів та обмеженні експорту критичних технологій. Глобальний ринок сегментується на зони впливу, де домінують певні стандарти та платформи;

2. Штучний інтелект (ШІ) як драйвер продуктивності. Держави, що першими інтегрують ШІ в реальний сектор економіки, отримують експоненціальне зростання продуктивності праці. Це створює загрозу «цифрового розриву», де країни-технологічні лідери акумулюють інтелектуальну ренту, залишаючи іншим роль постачальників сировини або споживачів готових рішень;

3. Перехід до «зелених» технологій (Green Tech). Конкуренція на ринку відновлюваної енергетики та електромобілів стала новим полем битви за глобальні ринки. Перерозподіл відбувається через встановлення екологічних стандартів та контроль над родовищами рідкоземельних металів, необхідних для енергопереходу;

4. Трансформація логістики та Industry 4.0. Впровадження адитивних технологій та автоматизація складських систем дозволяють розвиненим країнам повертати виробництва з країн з дешевою робочою силою. Це радикально змінює географію глобальних торговельних потоків [1].

Для України в умовах гібридної системи «мир-війна» технологічна конкуренція має екзистенційне значення. Розвиток військово-технологічного сектору та інтеграція у цифрові ринки ЄС є єдиним шляхом до відновлення та забезпечення конкурентоспроможності на світовому рівні.

Технологічна конкуренція держав у 2026 р. є домінуючим фактором перформатування світового економічного порядку. Глобальні ринки переходять від

моделі вільної торгівлі до моделі «конкурентного співіснування» технологічних блоків.

Отже узагальнюючи можна зробити наступні висновки:

- 1) технологічне лідерство конвертується у політичний вплив та економічну ренту;
- 2) перерозподіл ринків відбувається не лише через цінову конкуренцію, а через контроль над критичними вузлами технологічних ланцюгів;
- 3) державам, що прагнуть зберегти суб'єктність, необхідно інвестувати в людський капітал та R&D-інтенсивність виробництва;
- 4) стратегічний успіх на світових ринках сьогодні залежить від швидкості дифузії інтелектуальних технологій у традиційні галузі економіки [2].

Формування закритих технологічних екосистем та перехід до моделі «конкурентного співіснування» блоків радикально змінюють ланцюги доданої вартості, де інтелектуальна рента концентрується в руках вузького кола технологічних лідерів, що провокує ризики нового цифрового колоніалізму для країн, які не встигають за темпами дифузії інновацій [3]. У цьому контексті для держав, що прагнуть зберегти свою економічну суб'єктність у мовах глобальної турбулентності, критично важливим стає перехід від імітаційного розвитку до формування власних інноваційних хабів та інвестування в людський капітал.

Тільки через синергію науки, високотехнологічного підприємництва та державної підтримки можлива успішна інтеграція в нову світову архітектуру, де статус держави визначається не обсягом природних ресурсів, а швидкістю генерування та впровадження інтелектуальних рішень у реальний сектор економіки.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М. Особливості взаємодії між економікою, політикою та культурою в умовах глобальних трансформацій. *Економіка України*. 2024. № 2. С. 3-21. URL: http://economyukraine.org.ua/index.php/journal/issue/view/2024_2.
2. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum. 2016. URL: <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab/>.
3. Доповідь про світовий розвиток 2025: Майбутнє цифрової економіки. The World Bank. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2025>.